Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul central (judecător Sn.Dubceac)
Dosarul nr.2a-865/2024 (nr. 2-24027091-03-2a-05082024)

CURTEA DE APEL NORD
D E C I Z I E

15 aprilie 2025 mun. Bălţi
Colegiul Civil și de contencios administrativ
Completul de judecată în componența:
Preşedintele ședinței, judecător Elena Grumeza
Judecătorii Natalia Costaș, Ivan Parii
Grefier Topada Olga

examinând în ședință publică apelul depus de avocatul Ion Procopciuc în interesele lui Grigore Roșca, împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți, sediul central din 17 mai 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ina Roșca către Grigore Roșca privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor, încasarea cheltuielilor suplimentare și compensarea cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Pretențiile reclamantului:

La 11 martie 2024 avocatul Mariana Gîrbu în interesele reclamantei Roșca Ina a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Roșca Grigore privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere și încasarea cheltuielilor suplimentare.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, la 29.10.2021, a înaintat cerere de chemare în judecată către Roșca Grigore privind desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere a copilului minor.

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul central din 07.12.2021, s-a dispus desfacerea căsătoriei, s-a stabilit domiciliul copilului minor *****, a.n. ***** cu mama - Roșca Ina, iar Roșca Grigore a fost obligat la plata pensiei pentru întreținerea copilului minor ***** în mărime bănească fixă în sumă de 800,00 (opt sute) lei lunar, în favoarea lui Roșca Ina, începând cu data de 29.10.2021 și până la atingerea majoratului de către copil.

Reclamanta a susținut că din momentul pronunțării hotărârii Jud. Bălți din 07.12.2021 și până în prezent, minimul de existență pentru copiii de vârsta 1-6 ani, s-a majorat, fiind stabilit de către Biroul Național de Statistică al R. Moldova pentru semestrul I al anului 2023 pentru sate, în cuantum de 2 279,60 (două mii două sute șaptezeci și nouă, 60) lei lunar, pentru un copil.

De asemenea, menționează că situația de fapt a minorului ***** s-a modificat, cheltuielile de creștere, întreținere și educare s-au majorat, atât datorită creșterii generale a prețurilor, dar mai ales datorită stării de sănătate, întrucât a fost diagnosticat cu tulburare din spectru autism. Astfel, că la recomandarea medicului, s-a optat pentru o

grădinița privată, deoarece copilul nu se dezvoltă corespunzător vârstei și are nevoie de maximă grijă și implicare. Nu există nici o modalitate de a preveni tulburarea spectrului autist, deși copii de obicei nu depășesc simptomele tulburării din spectrul autismului, ei pot învăța să funcționeze bine cu ajutorul medicului logoped, psihoterapeut comportamental și specialistului în terapia comportamentală.

Din aceste considerente și la recomandarea medicului specialist reclamanta a încheiat contract cu grădinița privată *****, pentru a asigura creșterea și dezvoltarea necesară copilului.

Totodată reclamanta indică că, obligația de participare la cheltuielile suplimentare în favoarea copilului a pârâtului nu a fost executată benevol, prin asigurarea celor necesare în legătură cu situația sănătății minorului.

Prin urmare, reclamanta solicită obligarea pârâtului Roșca Grigore la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor *****, a.n. *****, în cuantum de 1139, 80 lei lunar, din ziua depunerii acțiunii și până la atingerea majoratului copilului; obligarea pârâtului Roșca Grigore, la plata sumei de 2000 lei lunar în beneficiul lui Roșca Ina, în calitate de cheltuieli suplimentare în favoarea minorului *****, din ziua depunerii acțiunii; precum și obligarea pârâtului Roșca Grigore la plata în beneficiul lui Roșca Ina a cheltuielilor de judecată suportate.

La data de 14 mai 2024 reprezentantul reclamantei Roșca Ina avocat Gîrbu Mariana a depus cerere de completare a cerințelor prin care a solicitat modificarea cuantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor *****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul Central din 07 decembrie 2021, de la suma de 800,00 lei, în cuantum de 2000 lei lunar, din ziua depunerii cererii de chemare în judecată; încasarea din contul pârâtului Roșca Grigore plata sumei de 5000 lei pentru copilul minor, *****, în beneficiul lui Roșca Ina în calitate de cheltuieli suplimentare, din ziua depunerii cererii de chemare în judecată; precum și încasarea din contul pârâtului cheltuielile de judecată suportate de către Roșca Ina în suma de 4000 lei.

În motivarea cererii de concretizare au fost reiterate argumentele invocate în motivarea cererii de chemare în judecată înaintată de avocatul Gîrbu Mariana în interesele lui Roșca Ina.

În drept reclamanta își întemeiază cererea în baza dispozițiilor art.110 Codul familiei, art.3, 18, 27 din Convenția Internațională privind Drepturile Copilului, art.98, art.166-168 Cod de procedură civilă al republicii Moldova.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul central din 17.05.2024 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Mariana Gîrbu în interesele reclamantei Roșca Ina împotriva lui Roșca Grigore privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere și încasarea cheltuielilor suplimentare.

S-a modificat cuantumul pensiei de întreținere a copilului minor ***** născut la *****, stabilit prin hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul central din 07 decembrie 2021, după cum urmează:

S-a încasat de la Roșca Grigore în beneficiul lui Roșca Ina pensia de întreținere copilului minor *****, născut la *****, în sumă bănească fixă în mărime de 2000 (două mii) lei, lunar, începând cu 11.03.2024, până la atingerea majoratului de către copil.

S-a încasat de la Roșca Grigore în beneficiul lui Roșca Ina cheltuieli suplimentare în favoarea copilului minor *****, născut la *****, în sumă bănească fixă în mărime de 2000 (două mii) lei, lunar, începând cu 11.03.2024 și până la dispariția situației, care a generat depunerea prezentei cereri.

S-a încasat de la Roșca Grigore în beneficiul lui Roșca Ina cheltuielile de asistență juridică în mărime de 4000 (patru mii) lei.

În rest pretențiile s-au respins.

S-a încasat de la Roșca Grigore în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 1969 (una mie nouă sute șaizeci și nouă) lei 96 bani. /f.d.36,47-51/

Solicitarea apelantului:

Invocând ilegalitatea și netemeinicia hotărârii Judecătoriei Bălți, sediul Central din 17.05.2024, la 31.05.2024 Roșca Grigore, reprezentat de avocatul Procopciuc Ion, a declarat cerere de apel nemotivată, solicitând casarea parțială a hotărârii contestate, cu pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii civile./f.d.43/

Prin încheierea Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți din 12.09.2024 nu s-a dat curs cererii de apel declarată de avocatul Procopciuc ion în interesele lui Roșca Grigore împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți, sediul central din 17.05.2024, fiind acordat termen apelantului pentru înregistrarea apelului motivat în Direcția Evidență și Documentare Procesuală al Curții de Apel Bălți până la data 09.10.2024./f.d.57/

La 24.09.2024, cu respectarea termenului stabilit de instanța de apel pentru înlăturarea neajunsurilor la depunerea cererii de apel, Roșca Grigore reprezentat de avocatul Procopciuc Ion a prezentat cererea de apel motivată, prin care a solicitat casarea parțială a hotărârii judecători Bălți, sediul central din 17.05.2024, pronunțarea unei hotărâri prin care cerința lui Roşca Ina privind modificarea pensiei alimentare a copilului *****, potrivit căreia să fie stabilită încasarea sub forma unei plați de 1300 lei lunar, începând cu data de 11.03.2024, încasarea de la Roşca Grigore în beneficiul lui Roşca Ina cheltuieli suplimentare în favoarea copilului minor Roşca Grigore în sumă bănească fixă de 1000 lei lunar, până la dispariția situației care a generat depunerea prezentei cereri cu încasarea de la Roşca Grigore în beneficiul lui Roşca Ina a cheltuielor de asistenţă juridică în mărime de 2667 lei, conform cerinţelor admise, cu modificarea hotărârii instanţei fond în această latură, în rest a menţine hotărîrea fără modificări./f.d.59-63/

Argumentele părților:

În motivarea apelului avocatul Procopciuc Ion, în interesele lui Roșca Grigore a invocat că reclamanta Roșca Ina și apărătorul său nu au motivat cu nimic cererea de concretizare a pretențiilor.

Mai mult, menționează că reclamanta a invocat drept probe, care ar confirma necesitatea cheltuielilor suplimentare, nişte consultaţii la medicul privat, la 29.03.2024

care din cuvintele lui Roşca Ina îi stabilește sub semnul întrebării diagnoza *****„şi o trimite la medicii specialiști de la Centrul Mamei și Copilului din mun. Chişinau.

De asemenea și medicul de familie din Centru medicilor de familie din s. Rauţel eliberează o trimite la specialiștii din capitală pentru stabilirea corectă a diagnozei copilului *****. Roşca Ina a refuzat să îndeplinească indicațiile medicilor şi pentru a nu fi verificată a ridicat din Centru medicilor de familie cartela medicala de ambulator a copilului și a refuzat să o returneze în arhiva Centrului.

Apărarea pârâtului menționează că reclamanta a mai anexat drept probe bonuri de plata in sumă de 1457 lei, de cumpărare a șervețelelor pampers pentru copii 1110 lei, 492 lei şi 470 lei. Ultimul include inclusiv şi preţul ochelarilor de soare, care nu au nici o atribuţie la „diagnoza" invocată de către reclamanta Roşca Ina. Totodată Roşca Ina mai anexează în calitate de probe 2 foi cu informația de reclamă, că s-a deschis din 20.03.2024 centru "Alegor" Bălţi cu serviciile pe care ei le pot acorda clienţilor săi.

Ce ţine de încasarea de la Roşca Grigore în beneficiul lui Roşca Ina a cheltuielilor suplimentare în favoarea copilului minor ***** născut la *****, în sumă bănească fixă în mărime de 2000 lei, lunar, începînd cu 11.03.2024 şi pîna la dispariţia situaţiei s-a constatat că copilul ***** nu frecventează şi nici nu a frecventat nici grădinița privată *****, cu costul lunar de 1500 lei şi nici centrul "Alegor" la un pret de 7000 lei lunar. Roşca Ina nu a prezentat nici un bon de plată care ar confirma aceste cheltuieli, din contra, la solicitarea apărării s-a constatat, conform scrisorii nr.0122/8171 din 16.08.2024, că copilul *****, beneficiază numai periodic de tratament de reabilitare în Centru de plasament temporar şi reabilitare pentru copiii ***** (câte 2-3 cure pe an cu durata de până la 30 zile), iar serviciile prestate sunt oferite gratuit.

Apelantul susține că instanţa de fond a depășit limitele pretențiilor descrise în cererea de concretizare a pretențiilor din 14.05.2024. Necatând la faptul ca reclamanta a solicitat numai o suma fixă de 5000 lei, instanţa de fond în hotărârea din 17.05.2024 îi acordă reclamantei suma de 2000 lei (lunar), sumă care nu este indicată în cerere din 14.05.2024, cu titlu de cheltuieli suplimentare în favoarea copilului minor, cheltuieli care nu sunt confirmate prin careva probe.

Apelantul Roşca Grigore, nu este de acord cu hotărârea Judecătoriei Bălţi, sediul central, în latura cuantumului pensiei de întreținere stabilit și consideră că instanța de fond a majorat cuantumul pensiei de întreținere a copilului minor fără a prezenta careva argumente sau motive plauzibile.

Indică că conform legislației, ambii părinţi au datoria de a compensa cheltuielile pentru întreținerea copilului minor și ținând cont de informația prezentată de Biroul Național de Statistică despre valoarea minimului de existență pentru un copil, de faptul că Roşca Grigore nu are un loc de munca permanent, are la întreținere pe mama sa *****, care este pensionară, casnică și că ambii nu deţin cote de teren agricol în proprietate solicită modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copilului ***** la suma de 1300 lei lunar, începând cu data de 11.03.2024, încasarea în beneficiul lui Roşca Ina a cheltuieli suplimentare în favoarea copilului minor *****, în sumă bănească fixă de 1000 lei, lunar până la dispariţia situaţiei care a generat depunerea prezentei cereri și încasarea

în beneficiul lui Roşca Ina a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2667 lei, conform cerinţelor admise, în rest consideră că hotărârea instanței de fond urmează a fi menținută fără modificări.

În drept își întemeiază cererea de apel în baza prevederilor art.74, art.75, art.76 alin.(1), art.92 Codul familiei, p.4 al Plenului Curţii Supreme de Justitie nr. 4 din 15.04.2013, art.18 alin.(l), art.27 alin.(2) al Convenţiei Internaţionale din 20.11.1989 Cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, art.18 alin.(l) din Legea privind drepturile copilului nr.338 din 15 decembrie 1994.

Declarațiile părților în ședința de judecată:

În ședința de judecată reprezentantul apelantului avocatul Procopciuc Ion a susținut cererea de apel pe motivele de fapt și de drept invocate, suplimentar a menționat că actele anexate la materialele cauzei nu confirmă diagnoza ***** a copilului minor și în aceste circumstanțe apelantul Roșca Grigore este gata să contribuie la cheltuielile în vederea stabilirii diagnozei corecte a copilului și nu este de cu încasarea cheltuielilor suplimentare dispuse spre achitare în lipsa diagnozei confirmate.

Reprezentantul intimatei Roșca Ina, avocatul Gîrbu Mariana în ședința instanței de apel a solicitat respingerea apelului declarat cu menținerea fără modificări a hotărârii instanței de fond. Susține că la materialele cauzei au fost anexate probe în confirmarea faptului că copilul a frecventat grădinița specializată.

Cu privire la confirmarea diagnozei, avocata Gîrbu Mariana indică că clienta sa nu dorește ca copilul să fie încadrat în grad de invaliditate cu respectiva diagnoză, pentru a evita viitoarele discriminări ale acestuia, menționează că nu poate indica suma concretă a cheltuielilor lunare suportate de intimată pentru întreținerea copilului, dar acestea includ cheltuielile pentru scutece, îmbrăcăminte, încălțăminte, alimentația copilului precum și cheltuieli de transport în vederea frecventării de către copil a centrului de reabilitate, care într-adevăr este gratuit.

Apelantul Roșca Grigore și intimata Roșca Ina la ședința instanței de apel nu s-au prezentat, citați legal, conform avizelor de recepție nr.DS8020105388AS și DS8020105387AS, anexate la materialele cauzei.

Potrivit art.379 alin.2 Cod de procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

În consecință, Colegiul consideră posibilă soluționarea apelului în lipsa părților neprezente, în privința cărora procedura de citare legală a fost respectată.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar și a normei legale relevante speței, Colegiul consideră necesar de a menține hotărârea primei instanțe, din considerentele ce urmează.

Colegiul civil reţine că dispozitivul hotărârii contestate a fost pronunţat la 17 mai 2024, iar apelul a fost declarat la 31 mai 2024, ceea ce denotă respectarea termenului de contestare.

Potrivit art.385 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să mențină hotărârea primei instanțe.

Potrivit art. 373 Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces.

Colegiul civil consideră că prima instanță corect a stabilit circumstanțele faptice ale litigiului dat, a apreciat probele conform prevederilor art. 130 CPC și a adoptat o hotărâre legală și întemeiată, cu respectarea normelor de drept material și procesual.

Fiind investită cu judecarea cauzei în speță, prima instanță, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, cu aplicarea corectă a legii materiale, care guvernează raportul juridic litigios, stabilind circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și având la bază cumulul de probe prezentate de părți, corect a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii înaintate de Roșca Ina.

Astfel, analizând criticile formulate în cererea de apel, în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Colegiul conchide că, hotărârea instanței de fond urmează a fi menținută fără modificări din următoarele motive.

Potrivit art. 58 din Codul familiei, (1) părinţii au drepturi şi obligaţii egale faţă de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuţi în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinţii sau separat. (1^1) Părinţii/reprezentantul legal al părintelui minor exercită drepturile şi obligaţiile părinteşti şi asupra copilului părintelui minor, precum şi sunt reprezentanţi legali ai copilului respectiv. (1^2) Părintele minor îşi păstrează dreptul de a participa la creşterea, îngrijirea şi educaţia copilului. (2) Drepturile şi obligaţiile părinţilor, cu excepţiile prevăzute de prezentul cod, încetează din momentul atingerii majoratului sau obţinerii capacităţii depline de exerciţiu de către copil.

Potrivit art. 60 aliniatele (1) și (2) din Codul familiei, (1) părinţii au dreptul şi sunt obligaţi să-şi educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat. (2) Părinţii poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală şi spirituală a copiilor şi au prioritate la educaţia lor faţă de oricare alte persoane

În conformitate cu art. 74 din Codul familiei, (1) părinţii sunt obligaţi să-şi întreţină copiii minori şi copiii majori inapţi de muncă care necesită sprijin material. (2) Modul de plată a pensiei de întreţinere se determină în baza unui contract încheiat între părinţi sau între părinţi şi copilul major inapt de muncă. (3) Dacă lipseşte un atare contract şi părinţii nu participă la întreţinerea copiilor, pensia de întreţinere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinţi, a tutorelui copilului sau a autorităţii tutelare teritoriale.

Articolul 75 din Codul familiei stabileşte că, (1) pensia de întreţinere pentru copilul minor se încasează din salariul şi/sau din alte venituri ale părinţilor în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii şi 1/2 – pentru 3 şi mai mulţi copii. (2) Cuantumul cotelor stabilite la alin.(1) poate fi micşorat sau majorat de instanţa judecătorească, ţinându-se cont de starea materială şi familială a părinţilor, de alte circumstanţe importante.

Potrivit art. 76 din Codul familiei, (1) în cazurile când părintele care datorează întreţinere copilului său are un salariu şi/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primeşte salariu şi/sau alte venituri, total sau parţial, în natură, ori nu are un salariu şi/sau alte venituri, precum şi în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreţinere, sub forma unei cote din salariu şi/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanţial interesele uneia dintre părţi, instanţa judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreţinere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă şi sub forma unei cote din salariu şi/sau alte venituri conform art.75. (2) Cuantumul sumei băneşti fixe încasate în conformitate cu alin.(1) se determină de instanţa judecătorească, ţinându-se cont de starea materială şi familială a părţilor, de alte circumstanţe importante şi păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Din suportul probatoriu se reține că, prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul Central din 07 decembrie 2021, dosar nr. 2-4630/21, Roșca Grigore a fost obligat la plata pensiei de întreținere a copilului minor *****, în mărime bănească fixă în sumă de 800 lei lunar, începînd cu 29.10.21 și pînă la atingerea majoratului de către copil (f.d.7).

Reclamanta/intimată Roșca Ina, invocând că, situația la moment s-a schimbat, luând în considerație și faptul că în ultima perioadă prețurile pentru produsele alimentare a crescut precum și a crescut prețul la articolele de îmbrăcăminte, medicamente etc., pensia pentru întreținerea copilului minor în mărime de 800 lei lunar este insuficientă pentru a face față necesităților de întreținere și educație a copilului.

Colegiul notează că potrivit prevederilor art. 110 din Codul familiei, în cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părţi s-a schimbat, instanţa judecătorească, luînd în considerare şi alte circumstanţe importante ale părţilor, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de întreţinere sau să-l scutească pe debitorul întreţinerii de plata acesteia.

Instanța de apel menționează că, modificarea cuantumului pensiei de întreținere poate avea loc doar, în cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părți s-a schimbat, urmând a fi luate în considerare și alte circumstanțe importante ale părților.

Astfel, starea materială reprezintă situaţia socio-economică a persoanei (părinte), determinantă pentru întreţinerea unei vieţi decente pasibile stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile şi mobile deţinute în proprietate, a veniturilor obţinute din activităţi generatoare de profit, precum şi a factorilor ce influenţează nemijlocit aspectul economic al persoanei (ex.: capacitatea de muncă, studiile etc.).

Starea familială defineşte conjunctura şi relaţiile persoanei (părintelui) în interiorul comunităţii umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorâtă din rudenie. Cu titlu exemplificativ, se remarcă următoarele aspecte intrinseci, care influenţează per ansamblu starea familiei, a cărei listă nu este una exhaustivă, şi anume, numărul copiilor şi persoanelor aflate la întreţinere.

Sintagma alte circumstanţe importante, stipulate la finalul normei disputate, extinde sfera de aplicare a art.110 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege, însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanţei de judecată, din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condiţiile reliefate supra (ex.:chestiuni de ordin medical).

De dreptul de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreţinere pot beneficia, în egală măsură, ambii părinţi, în dependenţă de starea materială şi familială a acestora, fiind suficientă în acest sens, întrunirea cel puţin a uneia din aceste ipoteze, însă schimbarea situaţiilor specificate nu trebuie să fie formală, ci esenţială, sarcina aprecierii respective aparţinând în exclusivitate instanţei competente să o examineze.

Colegiul învederează că ambilor părinți le revine obligația de întreținere a copiilor săi minori, în scopul legitim de asigurare a unui suport material suficient dezvoltării armonioase a copiilor, în cazul în care părinții divorțează sau nu mai duc viață în comun, iar obligația de întreținere a unui copil nu presupune doar realizarea unor anumite cheltuieli bănești, implicând o mulțime de alte obligații și activități subsecvente.

Totodată, Colegiul evidențiază că, la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere, instanța urmează să țină cont în primul rând de dreptul preferențial al copilului de a beneficia de o întreținere corespunzătoare, precum și de interesele acestuia.

Din analiza prevederilor legale sus-indicate se deduce că, la examinarea cauzei, ce vizează copii minori, instanța este ținută de respectarea principiului care consacră interesul superior al copilului, însă în același timp, instanța judecătorească este ținută de respectarea principiului egalității în drepturi a părților, în special în raporturile de familie, și principiul legalității actelor de dispoziție emise pe marginea cauzelor diferite judecății.

În acțiunea civilă Roșca Ina a invocat că suma de 800 lei achitată cu titlu de pensie este insuficientă pentru întreținerea copilului minor.

Instanța de apel accentuează că la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere instanța de judecată urmează a asigura cu prioritate necesitățile copiilor minori, luând în considerare vârsta copiilor, faptul, că copiii necesită îngrijire continuă, mama minorilor suportând cheltuieli pentru satisfacerea nevoilor materiale ale acestora (medicamente, hrană, îmbrăcăminte etc.). Or, obligația de întreținere se referă la traiul de zi cu zi al copilului, incluzând cheltuielile și grija față de hrană, îmbrăcăminte, medicamente, analize, grădiniță/școală, sporturi, hobbyuri etc., părinții fiind obligați să participe la

această întreținere și să poarte în comun această grijă de copil, iar întreținerea presupune și multă muncă fizică necuantificabilă în bani.

Totodată, părintele are îndatorirea să contribuie la întreținerea copilului său într-un cuantum corespunzător necesităților copilului, obligație ce îl impune să desfășoare activitate de muncă, cât și să opteze pentru locuri de muncă cu condiții salariale mai avantajoase, astfel încât să asigure copiilor un nivel de trai adecvat și suficient pentru dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

Colegiul civil și de contencios administrativ ține să reamintească că în conformitate cu prevederile art.18 alin.(1) din Legea privind drepturile copilului nr.338 din 15.12.1994, ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

Tot aici, Colegiul civil menţionează şi faptul că, principiul primatului intereselor copilului, precum şi caracterul său central în raport cu orice decizie privitoare la copil, a fost expres consacrat în art. 9 al Convenţiei internaţionale cu privire la drepturile copilului de la New York din 20 noiembrie 1989. În acest sens, Convenţia nu se limitează la afirmarea dreptului copilului la viaţă, ci include concepţia supravieţuirii şi dezvoltării lui.

Articolul 18 alin.(1) al Convenției internaționale din 20.11.1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25.02.1993 prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Potrivit prevederilor art. 27 al Convenţiei nominalizate, statele părţi recunosc dreptul oricărui copil la un nivel de viaţă suficient pentru a permite dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală şi socială. Parinţilor şi oricărei alte persoane, care au în grijă un copil, le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limitele posibilităţilor şi a mijloacelor lor financiare, condiţiile de viaţă necesare dezvoltării copilului.

Colegiul civil menționează că normele de drept naţional şi internaţional stabilesc că răspunderea pentru creşterea copilului şi asigurarea dezvoltării sale le revine ambilor părinţi, care indiferent de situaţiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului. Deoarece, oricărui copilului îi este recunoscut dreptul la un nivel de viaţă suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mintală, spirituală, morală şi socială, iar părinţilor care au în grijă un copil le revine în primul rînd responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităţilor şi a mijloacelor lor financiare, condiţiile de viaţă necesare dezvoltării copilului.

În conformitate cu dispozițiile art.98 Codul familiei, pensia de întreținere se încasează de la data adresării în instanța de judecată. Respectiv, pensia de întreținere modificată urmează a fi încasată, începând cu data adresării cererii de chemare în judecată şi până la majoratul copiilor sau până la schimbarea situaţiei materiale a părţilor.

Astfel, în sensul normelor enunțate mai sus, colegiul constată că pretenția reclamantei-apelante Roșca Ina privind modificarea cuantumului pensiei de întreţinere în sensul majorării, şi-a găsit justificare din materialele cauzei, ceea ce denotă că instanţa de fond întemeiat a dispus modificarea cuantumului pensiei de întreținere de la 800 la 2000 lei.

Astfel, potrivit practicii judiciare unificate în cazul litigiilor privind încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori, se va lua în considerare, ca circumstanță stabilită, informaţia prezentată de Biroul Naţional de Statistică despre valoarea minimului de existenţă pentru un copil.

Reieșind din actele cauzei, copilul minor *****, are vârsta de *****.

La capitolul dat, Completul judiciar menționează că prima instanță la determinarea cuantumului pensiei de întreținere a ținut cont și de informația eliberată de Biroul Național de Statistică cu privire la valoarea minimului de existență pentru un copil, potrivit căreia pentru un copil în vârstă de la 1-6 ani, pentru anul 2024 din sate, minimul de existență constituie 2306,20 lei.

Astfel, pornind de la criticile apelantului Roșca Grigore precum că, la încasarea pensiei de întreținere urma a fi ținut cont de datele Biroului Național de Statistică, Colegiul civil reține că, datele Biroului Naţional de Statistică privind minimul de existenţă a unui copil, nu constituie o normă legală imperativă de la care nu se permite derogare ci urmează a fi apreciată cu titlu de circumstanţă importantă de raportare, ca cuantum/nivel minim de la care instanţa de judecată porneşte în stabilirea cuantumului pensiei de întreţinere, astfel fiind cu titlu de informare, și nu obligatorie.

În atare circumstanțe Colegiul civil, pentru a nu leza drepturile copilului minor la întreținere lunară adecvată, consideră că instanţa de fond întemeiat a dispus modificarea cuantumului pensiei de întreţinere la suma de 2000 lei.

Cu referire la dezacordul apelantului în partea ce ține de incasarea cheltuielilor suplimentare, Colegiul notează următoarele.

În corespundere cu art. 79 Codul familiei, în caz de litigii şi de circumstanţe excepţionale (boală gravă, mutilare a copilului minor sau a celui major inapt de muncă, necesitatea achitării cheltuielilor privind îngrijirea acestora etc.), în lipsa contractului între părţi, instanţa judecătorească poate obliga pe fiecare dintre părinţi să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanţe. Modalitatea participării părinţilor la cheltuielile suplimentare, precum şi cuantumul acestor cheltuieli sînt stabilite de instanţa judecătorească, ţinîndu-se cont de starea materială şi familială a părinţilor şi copiilor şi de alte circumstanţe importante. Cuantumul cheltuielilor suplimentare se stabileşte într-o sumă bănească fixă, ce va fi achitată lunar. Instanţa judecătorească poate obliga părinţii să participe la cheltuielile suplimentare deja făcute, precum şi la viitoarele cheltuieli suplimentare.

Instanța de apel atrage atenția că, întreținerea unui copil nu presupune doar asigurarea materială a acestuia, ci şi educarea, dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală şi socială, tratarea lui în caz de îmbolnăvire (tratarea în acest caz nu presupune doar procurarea medicamentelor), ceea ce implică cheltuieli suplimentare, eforturi şi stres din

partea părintelui căruia i-a fost lăsat spre domiciliere şi îngrijire copilul. Corespunzător, ține de buna-credință și obligația fiecăruia de a contribuia material la întreținerea copiilor și în lipsa unei hotărâri a instanței.

Astfel reieșind din faptul că copilul minor ***** este un copil cu nevoi speciale, creșterea, educarea și dezvoltarea acestuia include cheltuieli suplimentare, inclusiv frecventarea instituțiilor preșcolare specializate.

Materialele cauzei denotă faptul că copilul minor ***** în perioada 2023-2024 a frecventat Instituția de Educație timpurie privată ***** pentru care reclamanta a achitat lunar contribuția fixă în mărime de 1500 lei, iar la moment, conform declarațiilor reprezentantului reclamantei/intimate, avocatului Gîrbu Mariana, precum și Informației eliberate de Centrul de plasament Temporar și Reabilitare pentru copii m*****, beneficiază de tratament de reabilitate în periodic în centru 2-3 cure pe an cu durata de până la 30 zile, a căror servicii deși sunt gratuite, includ cheltuieli suplimentare de deplasare.

Astfel, în vederea probării cheltuielilor suplimentare reclamanta/intimată a prezentat contractul de colaborare încheiat între Roșca Ina și Î.E.T.*****/f.d.12-13/, bonuri fiscale și bonuri de plată /f.d.9,29,30-33/care atestă cheltuielile suportate pentru tratamentul și creșterea copilului minor precum și viitoare cheltuieli suplimentare.

Instanța de apel menționează că, întreținerea copilului nu poate fi redusă doar la minimul necesar, cu atât mai mult că potrivit Raportului de evaluare TSA elaborat de Instituția Medico-Socială *****, IDNO *****, /f.d.10-11/ copilul minor ***** a fost diagnosticat cu: *****.

Totodată, din materialul probator administrat, inclusiv actele medicale – Epicriza de examinare medicală a copilului minor *****, eliberată de Clinica medicală ”Doctorul Meu”, Raportul de evaluare TSA elaborat de Instituția Medico-Socială *****, concluzia medicală a medicului ***** /f.d.9,10-11,29/ cu certitudine se confirmă faptul că copilul minor ***** suferă de tulburare din spectrul *****, iar pentru ameliorarea stării de sănătate a acestuia sunt recomandate terapii speciale, ce includ și diferite activități de grup, activități de dezvoltare cognitivă, socială și de autoservire, consultații sistematice a medicilor specialiști, evaluarea continuă a dezvoltării cognitive de către o echipă multidisciplinară, ceea ce include cheltuieli suplimentare pentru îngrijirea, dezvoltarea și educarea acestuia.

Astfel suma solicită de apelant pentru a fi încasată pentru întreținerea copilului minor în mărime de 1300 lei, este insuficientă și o asemenea abordare a obligațiunilor sale părintești, ar duce la o dezvoltare și întreținere limitată al copilului atât pe plan material cât și spiritual.

Colegiul notează că tulburarea de spectru *****este o dizabilitate complexă de dezvoltare care afectează comunicarea, interacțiunea sociala și comportamentul, care se menține pe tot parcursul vieții, iar potrivit Ordinul comun al MMPSF, MS și ME nr.13/71/41 din 28.01.2013 „Cu privire la aprobarea criteriilor de determinare a dizabilității la copii în vârstă de până la 18 ani”, *****este menționat ca fiind o dizabilitate severă.

Aderent, Colegiul reține că copilul minor *****, se află exclusiv la întreținerea mamei Roșca Ina, respectiv ultimei îi revin un șir întreg de obligațiuni, cum ar fi îngrijirea zilnică și igiena copilului, procurarea produselor alimentare și prepararea hranei, activități educative și multe alte activități speciale, reieșind din diagnosticul acestuia, respectiv, în aceste condiții, ar fi echitabil ca tatăl copilului Roșca Grigore să contribuie financiar la cheltuielile suplimentare în favoarea copilului, din moment ce nu poate aduce alte contribuiții la educația și întreținerea copilului.

În ceia ce privește argumentul apelantului precum că are la întreținere pe mama sa *****, care este pensionară, această circumstanță nu poate servi drept temei în a defavoriza copilului față de părinte, or, obligaţia acestuia de a întreține copilul minor ce derivă din conținutul prevederilor legale citate supra.

Colegiul civil conchide că, nu pot fi reținute nici argumentele apelantului care indică că nu este angajat în câmpul muncii și nu are un venit stabil la moment, iar sumele dispuse spre încasare, sînt prea mari. Or, faptul că apelantul nu este angajat în câmpul muncii și nu are un venit stabil este o alegere a sa și a modului de viață dus și nu poate servi temei de scutire de obligația de a întreține copilul său minor.

Mai mult ca atât este stabilit faptul că, apelantul Roșca Grigore este apt de muncă, și corespunzător trebuie să acumuleze venituri pentru a face față la o întreținere materială rezonabilă a copilului său, deoarece părinții au obligația de a întreține, educa și susține copiii săi minori, astfel, participarea benevolă a tatălui în viața copilului constituie atât un drept al său, la care se și atribuie procurarea de către el la propria inițiativă a produselor, lucrurilor și altor bunuri de necesitate cotidiană, cât și o obligație, la care se referă impunerea lui la plata pensiei de întreținere a copilului și a altor cheltuieli suplimentare de întreținere a copilului.

Corespunzător, prima instanță justificat a dispus încasarea de la Roșca Grigore în beneficiul Inei Roșca, a cheltuielilor suplimentare în favoarea copilului minor *****, în sumă bănească fixă în mărime de 2000 lei, lunar, începând cu 11.03.2024 și până la dispariția situației care a generat depunerea cererii de chemare în judecată.

Astfel, instanța de apel conchide că, apelantul nu a invocat nici un argument plauzibil în vederea justificării ilegalității hotărârii instanței de fond, iar cele invocate în apel nu aduc critice relevante hotărârii adoptate și nu servesc temei de casare a acesteia în sensul solicitat.

Prin urmare, Colegiul consideră că, prima instanță a aplicat elocvent normele materiale și procedurale, reieșind din natura raportului juridic, ce constă în modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor și participarea la cheltuielile suplimentare de întreținere a acestuia.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pârâtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

În temeiul art.96 alin.(1) și (11) Cod de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut câştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Conform materialelor cauzei civile intimata/reclamantă a fost reprezentată în judecată atât în prima instanță, cât și în instanța de apel de avocatul Gîrbu Mariana, fapt confirmat prin mandatul avocațial seria/nr. MA 1952777 din 25.03.2024 anexat la dosar (f.d.19). Ordinul de plată seria/nr. QL 290604 din 25.03.2024, confirmă că Roșca Ina, a suportat cheltuieli de asistență juridică în instanța de apel, acordată de avocat în cauza dată, în suma de 4 000 de lei.

Reieșind din timpul și munca depusă de avocat, termenul în care cauza a fost examinată, rezultatul obținut, cuantumul pretențiilor înaintate şi natura lor, Colegiul judiciar, apreciază suma de 4 000 de lei, solicitată de Roșca Ina, cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică suportate, ca fiind una rezonabilă în raport cu litigiul dedus judecății și a activității juridice prestate.

Având în vedere că, cheltuielile reclamantei/intimate pentru asistența juridică în prezenta cauză au fost reale, necesare şi rezonabile, Roșca Grigore urmează a compensa reclamantei/intimate cheltuielile de asistență juridică în sumă de 4 000 de lei.

Din considerentul că prima instanță just a ajuns la concluzia de a admite parțial acțiunea înaintată de Roșca Ina, prin hotărârea contestată just s-a dispus și încasarea taxei de stat din contul pârâtului în beneficiul statului, în sumă de 1969,96 lei, reieșind din prevederile art. 98 alin. (1) Cod de procedură civilă, potrivit căruia cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pârât proporțional părții admise din acțiune, dacă pârâtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Față de cele ce preced, Colegiul Civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord, ținând cont de faptul că, hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul central din 17 mai 2024 este legală, iar motivele invocate de către apelant sunt irelevante și neîntemeiate, ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat și a menține hotărârea primei instanțe.

Conform prevederilor art.385 lit. a) Codul de procedură civilă, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Nord,

decide:

Respinge cererea de apel declarată de avocatul Ion Procopciuc în interesele apelantului Grigore Roșca.

Menține hotărârea judecătoriei Bălți, sediul central din 17 mai 2024 emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ina Roșca către Grigore Roșca privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor, încasarea cheltuielilor suplimentare și compensarea cheltuielilor de judecată, fără modificări.

Decizia este definitivă cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele ședinței, judecător: **Elena Grumeza**

Judecătorii: **Natalia Costaș** **Ivan Parii**